

طراحی الگوی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول

هاشم اسکندری راد^۱

رضا نیک‌بخش^۲

اکبر آفرینش خاکی^۳

طیبه سادات زرگر^۴

[10.22034/ssys.2025.3487.3548](https://doi.org/10.22034/ssys.2025.3487.3548)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۱۱/۰۲

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۱۲/۲۵

در این پژوهش به طراحی پارادایم کیفی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول به عنوان الگو پرداخته شد. این تحقیق از نوع پژوهش‌های کیفی بود که از رویکرد تحلیل تماتیک در آن استفاده گردید. جامعه آماری این تحقیق را رئیس کمیته ملی پارالمپیک، نایب رئیس، دبیر و اعضای هیئت رئیسه اجرایی کمیته ملی پارالمپیک و رئیس فدراسیون ورزش جانبازان و توان‌یابان، نایب رئیس و دبیر فدراسیون و نخبگان و متخصصان حوزه ورزش پارالمپیک (۲۳ نفر) تشکیل می‌دادند. روش نمونه‌گیری به صورت گلوله برفی بود که تا رسیدن به اشباع نظری (تا ۲۳ مصاحبه) ادامه یافت.

عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول از ۴ مقوله (استعدادیابی، حمایت ورزشی، حمایت مالی و دیدگاه راهبردی در ورزش پارالمپیک)، ۸ مفهوم ثانویه و ۱۲۷ مفهوم اولیه تشکیل شد. در بخش کمی نیز مدل‌سازی معادلات ساختاری، مطلوب‌بودن برازش مدل آزمون‌شده را نشان داد.

واژگان کلیدی: سیاست ورزشی، مسیر حرفه‌ای و ورزشکاران معلول.

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۲ دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

E-mail: R_nikbakhsh@iau.ac.ir

(نویسنده مسئول)

^۳ استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۴ استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

مقدمه

علاقه کشورها برای کسب مدال در مسابقات مهم بین‌المللی باعث شده است تا محققان به شناخت فرآیند رشد ورزشکاران نخبه بپردازند (پاتاتاس^۱ و دیگران، ۲۰۲۰). به طور کلی، توسعه ورزشکاران نخبه شامل چندین مسیر به سوی سطوح حرفه‌ای است که به دلیل پیچیدگی آن، نمی‌توان به تنهایی درک کرد. این مسیرها برای ورزشکاران دارای معلولیت و بدون معلولیت صرف نظر از رشته ورزشی اعمال می‌شود (ستورلی^۲ و دیگران، ۲۰۲۲). ویسنشتاینر^۳ (۲۰۱۷) مسیر حرفه‌ای ورزشکار^۴ را به عنوان پیوستاری تعریف کرد که روشی را نشان می‌دهد که در آن ورزشکار از طریق فرآیندها، مراحل، دوره‌ها و سطوح مختلف عملکرد ورزشی (از سطح ابتدایی تا سطح نخبه) پیشرفت می‌کند. مسیر رشد ورزشکاران فرآیندی پویاست که در آن شرکت‌کنندگان بر اساس توانایی، علاقه، فرصت‌ها و اهداف خود وارد مرحله خاصی می‌شوند، پیشرفت می‌کنند یا در مرحله خاصی باقی می‌مانند (سوتیریادو و ده بوسچر^۵، ۲۰۱۷). پیشرفت و رشد ورزشکاران، یک کار پیچیده و چندمرحله‌ای و نیازمند یک رویکرد چندسطحی است که تعامل فرهنگ بومی، نظام سیاسی و بافت جغرافیایی و تاریخی کشوری که ورزشکار در آن رقابت می‌کند، را شامل می‌شود (پاتاتاس و دیگران، ۲۰۲۰).

محققان مدل‌های رشد ورزشکاران را تشریح کرده‌اند که چندین مرحله رشد را با پیشرفت و جابه‌جایی ورزشکاران در سطوح مختلف مشارکت در ورزش توصیف می‌کنند - به عنوان مثال، جذب به ورزش^۶، استعدادیابی^۷ و توسعه، دستیابی به موفقیت، ورود به مرحله بازنشستگی (بالی^۸ و دیگران، ۲۰۱۳). با این حال، مدل‌های رشد ورزشکاران فقط در حوزه ورزش‌های غیرمعلولان^۹ به کار گرفته شده‌اند. در نتیجه، ورزشکاران معلول تا حد زیادی در ادبیات رشد ورزشکار نادیده گرفته شده‌اند و مشخص نیست که چگونه مراحل مسیر حرفه‌ای ورزشی در ورزش معلولان می‌تواند توسعه یابد و چگونه ورزشکاران معلول می‌توانند

¹ Patatas

² Storli

³ Weissensteiner

⁴ Athlete Career Pathway

⁵ Sotiriadou & De Bosscher

⁶ Attraction to sport

⁷ Talent identification

⁸ Balyi

⁹ Able-bodied sport

طراحی پارادایم کیفی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه ای ورزشکاران معلول

در یک حرفه ورزشی رشد کنند (لمز^۱ و دیگران، ۲۰۲۰). با توجه به چالش‌های درک فرآیند رشد ورزشکاران معلول در مدل‌های موجود، می‌توان این سوال را مطرح کرد:

آیا می‌توان مدل‌های رشد حرفه‌ای ورزشکاران غیرمعلول را برای ورزشکاران معلول به کار برد یا اینکه مدل‌های خاص ورزش معلولان باید توسعه یابد؟

مطالعات زیادی در ادبیات سیاست ورزشی تلاش کرده‌اند تا عوامل سیاسی کلیدی را که بر عملکرد ورزشی نخبگان کشورها تأثیر می‌گذارد، شناسایی کنند (آندرسن^۲، ۲۰۱۵). نتیجه کلی مطالعات این است که سیستم‌های موجود در ورزش حرفه‌ای بیشتر کشورها از یک مدل مشابه برای توسعه ورزش حرفه‌ای پیروی می‌کنند، اما در جزئیات اجرای این سیستم‌ها اندکی تغییرات وجود دارد. این بدان مفهوم است که اساس و کلیات کار مشابه و یکپارچه است، اما ترکیبات آن‌ها در کشورهای مختلف متفاوت اجرا می‌شود. به نظر می‌رسد که بیشتر این تنوع ناشی از عوامل اجتماعی، فرهنگی و سیاسی باشد (ده بوسچر^۳ و دیگران، ۲۰۱۶). اما در حوزه عوامل سیاست ورزشی در مسیر رشد ورزشکاران که از مبتدی تا سطح نخبه را پوشش می‌دهد، چارچوب عوامل سیاست ورزشی منجر به موفقیت ورزشی بین‌المللی^۴ است (بوسچر^۵ و دیگران، ۲۰۱۵). این چارچوب جامع از دو بخش اصلی تشکیل شده است: بخش اول این است که می‌توان موفقیت ورزشی را توسعه داد. بخش دوم این است که عوامل تعیین‌کننده موفقیت بین‌المللی در سه سطح کلان (محیطی)، متوسط (سیاست) و خرد (استعداد) رخ می‌دهد. با این حال، تنها در سطح متوسط است که می‌توان موفقیت را پرورش داد (بوسچر و دیگران، ۲۰۱۵). در سطح متوسط چارچوب جامع که سیاست قرار دارد، ابعاد سیاست ورزشی عبارت‌اند از: (الف) حمایت مالی؟ (ب) هدایت، سازماندهی و ساختار سیاست‌های ورزشی؟ (ج) زیرساخت و مشارکت؛ (د) سیستم استعدادیابی و پرورش استعداد؛ (ه) حمایت‌های حرفه‌ای ورزشی و پشتیبانی پس از بازنشستگی؛ (و) امکانات آموزشی؛ (ز) تربیت و پرورش مربی. (ح)

¹ Lemez

² Andersen

³ De Bosscher

⁴ Sport Policy Factors Leading to International Sporting Success (SPFLISS)

⁵ Bosscher

⁶ Financial support

⁷ Governance, organization, and structure of sport policies

⁸ Foundation and participation

⁹ Athletic career support and post-career support

¹⁰ Training facilities

رقابت‌های ملی و بین‌المللی؛ (خ) تحقیق و نوآوری علمی (پاتاتاس و دیگران، ۲۰۲۰). اما مدل مذکور یک مدل عمومی در سطح ورزش با رویکرد ورزش غیرمعلولان محسوب می‌شود و برای شناسایی سیاست‌های ورزشی در ورزش معلولان نمی‌تواند به‌کار گرفته شود و این مدل فقط می‌تواند در مورد رویه‌ها و روش‌های تسهیل‌ساز توسعه سیاست‌های ورزش معلولان برای پرورش ورزشکاران معلول نگرش‌هایی را ایجاد کند. در این راستا، داوولینگ^۱ و همکاران (۲۰۱۸) اذعان می‌دارند که به منظور ارائه رویکردهای خاص ورزش معلولان باید در مورد سیاست ورزش حرفه‌ای معلولان جنبه‌های جامع‌تر ورزش معلولان در نظر گرفته شود. به عنوان مثال، سیستم کلاس‌بندی در ورزش معلولان که ورزشکاران را براساس نوع معلولیت و توانایی عملکردی‌شان در یک سیستم ورزشی خاص کلاس‌بندی می‌کند می‌تواند مستقیماً بر اجرای سیاست و پرورش ورزشکار تأثیر بگذارد (تودی و وانلاندویجک^۲، ۲۰۱۱).

علاوه بر این، پاتاتاس و دیگران (۲۰۱۸) استدلال کردند که سیاست ورزشی که توسعه مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول را هدف قرار می‌دهد، پیشرفت چشمگیری نداشته است و در نتیجه، حوزه مدیریت ورزشی در ارائه پیشینه و ادبیات سیاست ورزشی در ورزش معلولان و افراد دارای معلولیت توفیق چندانی نداشته است (شاپیرو و پیتس^۳، ۲۰۱۴). از طرفی، مسیرهای رشد ورزشکاران نخبه دارای معلولیت تحت بررسی‌های تجربی قرار نگرفته‌اند تا جنبه‌های مهم مسیرهای آن‌ها برای رسیدن به سطح عملکرد حرفه‌ای را از هم جدا کنند. ورزش معلولان به طور فزاینده‌ای به عنوان یک رکن اساسی ورزش بین‌المللی شناخته می‌شود- اگرچه در برخی موارد ورزشکاران نخبه دارای معلولیت هنوز به اندازه ورزشکاران نخبه غیرمعلول جدی گرفته نمی‌شوند. کاملاً مشهود است که مسیرهای حرفه‌ای ورزشکاران موفق نتیجه ترکیبی از تعاملات سازنده بین ذینفعان و سازمان‌های مختلف درگیر در ارائه سیاست‌های ورزشی حرفه‌ای است (سوتیریادو^۴ و دیگران، ۲۰۰۸). در دو دهه گذشته، چندین مطالعه بین‌المللی چگونگی شکل‌گیری سیاست‌های ورزشی حرفه‌ای یا توسعه عوامل سیاست ورزشی را تحلیل و بررسی کرده‌اند، اما هیچ یک از این مطالعات به تأثیر عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان بر پرورش ورزشکاران معلول نپرداخته است (پاتاتاس و دیگران، ۲۰۲۰). بازی‌های پارالمپیک بستری بین‌المللی برای ورزشکاران معلول فراهم می‌کند تا در دومین

¹ Dowling

² Tweedy & Vanlandewijck

³ Shapiro & Pitts

⁴ Sotiriadou

طراحی پارادایم کیفی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه ای ورزشکاران معلول

رویداد بزرگ چند ورزشی در جهان شرکت کنند (پاتاتاس و دیگران، ۲۰۲۰). درک مسیر حرفه‌ای ورزش معلولان می‌تواند راهبردهای سازمان‌های متولی ورزش در سطح ملی و بین‌المللی را برای ارتقای توسعه ورزش معلولان تقویت کند و این امر به نوبه خود می‌تواند منجر به افزایش مشارکت عمومی، رقابت و موفقیت در سطح حرفه‌ای شود. در واقع، با افزایش شناخت از ورزش معلولان، شناسایی مسیر مناسب پرورش ورزشکاران می‌تواند دارای ارزشمندی برای افزایش تعداد شرکت‌کنندگان و توجه تخصیص بودجه باشد (پاتاتاس و دیگران، ۲۰۲۲). بنابراین، در ایران نیز به نظر می‌رسد این امر می‌تواند برای شناسایی و تربیت ورزشکاران معلول زمینه‌های توسعه را فراهم سازد تا متولیان امر از طریق پیاده‌سازی شاخص‌های مشخص‌شده، یک رویکرد یکپارچه و جامعی را برای ورزش معلولان تدوین نمایند. علاوه بر این، یافته‌های حاصل از این تحقیق می‌تواند برای مدیران ورزش کشور و به طور ویژه کمیته ملی پارالمپیک و فدراسیون ورزش معلولان و جانبازان کشور منبع اطلاعاتی ارزشمندی را فراهم سازد تا از طریق به‌کارگیری یافته‌های حاصل از این تحقیق بتوانند ذینفعان و متولیان سیاست‌گذاری ورزش معلولان را همسو و در راستای توسعه ورزش معلولان زمینه‌های توسعه آن را فراهم سازند. علاوه بر این، به نظر می‌رسد در نظام ورزش ایران علیرغم جایگاه ارزشمندی که ورزش معلولان دارد و با توجه به رکوردهای جهانی مهمی که ورزشکاران پارالمپیک ایرانی در برخی از رشته‌ها در اختیار دارند و همچنین جایگاه ورزش معلولان ایران در مسابقات بین‌المللی از جمله بازی‌های پارالمپیک، فقدان یک رویکرد جامع و یک سیاست ورزشی نظام‌مند برای جذب، حذف، پرورش و نیز بازنشستگی ورزشکاران پارالمپیک احساس می‌شود. لذا محقق با در نظر گرفتن مطالب بیان شده در این پژوهش درصدد پاسخ به این سوال است:

عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول کدام‌اند؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر پژوهشی کیفی بود که از طریق روش تماتیک انجام شد. روش تحلیل مضمون با رویکرد استقرایی اکتشافی جهت استخراج مضامین و قالب مضامین (داده‌هایی که از قبل وجود نداشته) انجام گرفت. جامعه آماری این تحقیق را رئیس کمیته ملی پارالمپیک، نایب رئیس، دبیر و اعضای هیئت رئیسه اجرایی کمیته ملی پارالمپیک و رئیس فدراسیون ورزش جانبازان و معلولان، نایب رئیس و دبیر فدراسیون و نخبگان و متخصصان حوزه ورزش پارالمپیک (۲۳ نفر) تشکیل می‌داد. روش نمونه‌گیری به‌صورت گلوله برفی و تا رسیدن به اشباع نظری (تا ۲۳ مصاحبه) ادامه یافت. روش گردآوری داده‌ها از

طریق مصاحبه نیمه ساختاریافته بود که سه گام اصلی کدگذاری عبارت‌اند از: کدگذاری باز؛ کدگذاری انتخابی (گام اول و دوم را کدگذاری حقیقی می‌نامند) و کدگذاری نظری. در کدگذاری باز، داده‌ها شکسته می‌شوند. سپس به لحاظ مفهومی گروه‌بندی می‌گردند و مقوله‌ها و ویژگی‌های آنها تولید می‌شود. در این مرحله از کدگذاری، اقدام به گردآوری آزاد داده‌ها تا زمانی ادامه پیدا می‌کند که اثرات مقوله محوری، نمودار شود. کدگذاری انتخابی نیز به معنای محدود کردن کدگذاری به آن دسته از متغیرهایی است که مربوط به متغیر محوری هستند. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار Maxqda استفاده شد و کدهای تعیین شده از طریق این نرم‌افزار تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌های پژوهش

در بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، از نظر جنسیت تعداد ۱۲ نفر مرد و ۱۱ نفر زن بودند. بر اساس جدول ۱ می‌توان مشاهده کرد در مجموع ۱۲۷ کد از کدگذاری باز شناسایی شد. از بین کدهای شناسایی شده، بیشترین فراوانی به کد مربوط به بهبود تجهیزات و امکانات ورزش معلولان، سیاست‌های حمایتی از ورزشکاران پارالمپیک و توسعه و طراحی سیستم استعدادیابی ساختارمند بیشترین فراوانی را داشتند.

جدول ۱: کدگذاری باز

ردیف	مفاهیم	فراوانی	درصد
۱.	شروع فرآیند استعدادیابی از سنین پایین	۱	۰/۷۹
۲.	داشتن یک پروفایل استعدادیابی صحیح و علمی دستیابی به ورزش پارالمپیک	۱	۰/۷۹
۳.	برگزاری دوره‌های علمی ورزشی بین‌المللی.	۲	۱/۵۷
۴.	توسعه و طراحی سیستم استعدادیابی ساختارمند	۸	۶/۳۰
۵.	سیستم تربیت و پرورش مربی	۵	۳/۹۴
۶.	توانمندسازی مربیان تخصصی ورزش معلولان	۶	۴/۷۲
۷.	به کارگیری مربیان متخصص	۴	۳/۱۵
۸.	مشارکت نهادهای محلی و منطقه‌ای	۲	۱/۵۷
۹.	سیاست تربیت بدنی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۱	۰/۷۹
۱۰.	ویژگی‌های جسمانی افراد	۱	۰/۷۹

طراحی پارادایم کیفی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه ای ورزشکاران معلول

۰/۷۹	۱	ارتقای سطح تکنیک‌ها	۱۱.
۲/۳۶	۳	طراحی برنامه‌های ورزشی متناسب با فیزیولوژیک آن‌ها	۱۲.
۳/۹۴	۵	توسعه و بهبود سلامت روانی و اجتماعی معلولان از طریق ورزش	۱۳.
۳/۹۴	۵	ارتباطات فراسازمانی در توسعه ورزش معلولان	۱۴.
۲/۳۶	۳	رسانه به عنوان یک عامل حمایتی	۱۵.
۱/۵۷	۲	حمایت‌ها و تشویق خانواده معلولان	۱۶.
۳/۱۵	۴	حمایت معنوی	۱۷.
۳/۹۴	۵	بهبود رفاه و عدالت اجتماعی	۱۸.
۲/۳۶	۳	ایجاد پذیرش اجتماعی در جامعه	۱۹.
۱/۵۷	۲	برنامه و تمرینات ورزشی متناسب با ورزش معلولان	۲۰.
۰/۷۹	۱	پایش سلامت مستمر ورزشکاران	۲۱.
۱/۵۷	۲	اهدای هدایا و جوایز	۲۲.
۲/۳۶	۳	استانداردسازی اماکن	۲۳.
۱۳/۳۹	۱۷	بهبود تجهیزات و امکانات ورزش معلولان	۲۴.
۷/۰۹	۹	سیاست‌های حمایتی از ورزشکاران پارالمپیک	۲۵.
۲/۳۶	۳	بهبود منابع درآمدی ورزشکاران پارالمپیک	۲۶.
۳/۱۵	۴	حمایت دستگاه‌های اجرایی از ورزش جانبازان و توان‌یابان	۲۷.
۰/۷۹	۱	تدوین راهبردهای تخصصی بازاریابی ورزش معلولان	۲۸.
۲/۳۶	۳	مشارکت نهادهای مرتبط و مسئول توسعه ورزش معلولان	۲۹.
۱/۵۷	۲	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی	۳۰.
۰/۷۹	۱	دیدگاه راهبردی در ورزش پارالمپیک	۳۱.
۰/۷۹	۱	ارتقای حوزه سلامت و ورزش حرفه‌ای معلولان در سطح بین‌الملل	۳۲.
۲/۳۶	۳	کسب موفقیت‌های ورزشی در عرصه‌های ملی و بین‌المللی	۳۳.
۳/۹۴	۵	برگزاری رویدادهای ورزشی بین‌المللی	۳۴.
۲/۳۶	۳	به‌روزرسانی قوانین و مقررات، علم ورزش و ...	۳۵.

۳۶	چشم انداز بلندمدت	۲	۱/۵۷
۳۷	تعریف نظام جامع ارزشیابی و کنترل	۱	۰/۷۹
۳۸	شناسایی روش ها و فرآیندهای توسعه ورزش	۱	۰/۷۹
۳۹	بازسازی ساختار ورزش پارالمپیک	۱	۰/۷۹
مجموع		۱۲۷	

جدول ۲، نتایج کدگذاری محوری و انتخابی بررسی عوامل موثر در مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول را نشان می‌دهد. براساس کدهای استخراج شده حاصل از مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز، مصاحبه‌شوندگان در عامل استعدادیابی بر تربیت مربیان متخصص و همگانی‌سازی ورزش معلولان در جامعه تاکید دارند. بر این اساس، مفاهیمی نظیر سیستم تربیت و پرورش مربی، توانمندسازی مربیان تخصصی ورزش معلولان، به‌کارگیری مربیان متخصص، توسعه و طراحی سیستم استعدادیابی ساختارمند، برگزاری دوره‌های علمی ورزشی بین‌المللی، داشتن یک پروفایل استعدادیابی صحیح و علمی دستیابی به ورزش پارالمپیک شروع فرآیند استعدادیابی از سنین پایین، ارتقای سطح تکنیک‌ها، طراحی برنامه‌های ورزشی متناسب با فیزیولوژیک آن‌ها، توسعه و بهبود سلامت روانی و اجتماعی معلولان از طریق ورزش، ارتباطات فراسازمانی در توسعه ورزش معلولان، ویژگی‌های جسمانی افراد، سیاست تربیت‌بدنی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، مشارکت نهادهای محلی و منطقه‌ای اقتباس شد. براساس مفاهیم استخراج شده چنین به نظر می‌رسد که دو کد محوری تربیت مربیان و استعدادیابان متخصص ورزش معلولان و همگانی‌سازی ورزش معلولان در جامعه می‌توانند در دسته‌بندی عوامل استعدادیابی در مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول به عنوان کدهای اساسی پذیرفته شوند. در عامل حمایت ورزشی در مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول نشان می‌دهد که براساس کدهای استخراج شده حاصل از مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز، مصاحبه‌شوندگان بر حمایت‌های اجتماعی از طریق خانواده‌ها و رسانه‌ها و همچنین حمایت‌های مادی و معنوی از سوی مسئولان ورزشی تاکید دارند. بر این اساس، مفاهیمی نظیر بهبود رفاه و عدالت اجتماعی، ایجاد پذیرش اجتماعی در جامعه، حمایت‌ها و تشویق خانواده‌ها، رسانه به عنوان یک عامل حمایتی، اهدای هدایا و جوایز، استانداردسازی اماکن، بهبود تجهیزات و امکانات ورزش معلولان، سیاست‌های حمایتی از ورزشکاران پارالمپیک، بهبود منابع درآمدی ورزشکاران پارالمپیک، پایش سلامت مستمر ورزشکاران، برنامه و تمرینات ورزشی متناسب با ورزش معلولان اقتباس شد. براساس مفاهیم استخراج شده چنین به نظر می‌رسد که دو

طراحی پارادایم کیفی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه ای ورزشکاران معلول

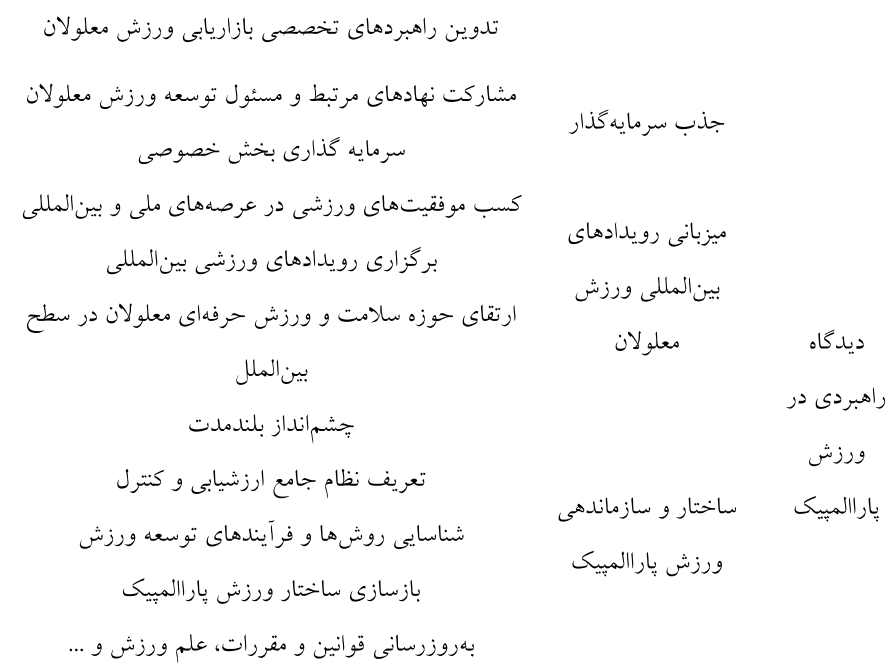
کد محوری حمایت اجتماعی و تسهیلات حمایتی و امکانات ورزشی می‌توانند در دسته‌بندی عامل حمایت ورزشی در مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول به عنوان کدهای اساسی پذیرفته شوند. در عامل حمایت مالی در مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول نشان می‌دهد که براساس کدهای استخراج‌شده حاصل از مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز، مصاحبه‌شوندگان بر سرمایه‌گذاری و حمایت‌های نهادهای دولتی تأکید دارند. بر این اساس، مفاهیمی نظیر حمایت دستگاه‌های اجرایی از ورزش جانبازان و توان‌یابان، تدوین راهبردهای تخصصی بازاریابی ورزش معلولان و مشارکت نهادهای مرتبط و مسئول توسعه ورزش معلولان و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی اقتباس شد. براساس مفاهیم استخراج‌شده چنین به نظر می‌رسد که دو کد محوری حمایت اجتماعی و تسهیلات حمایتی و امکانات ورزشی راهبرد های بازاریابی ورزش معلولان و جذب سرمایه‌گذار می‌توانند در دسته‌بندی عامل حمایت ورزشی در مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول به عنوان کدهای اساسی پذیرفته شوند. در عامل دیدگاه راهبردی در ورزش پارالمپیک در مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول نشان می‌دهد که براساس کدهای استخراج‌شده حاصل از مصاحبه‌ها در مرحله کدگذاری باز، مصاحبه‌شوندگان بر فعالیت در سطح بین‌المللی و لزوم بازسازی و بازیابی ساختار و قوانین در ورزش پارالمپیک تأکید دارند. بر این اساس، مفاهیمی نظیر کسب موفقیت‌های ورزشی در عرصه‌های ملی و بین‌المللی، برگزاری رویدادهای ورزشی بین‌المللی، ارتقای حوزه سلامت و ورزش حرفه‌ای معلولان در سطح بین‌الملل، چشم‌انداز بلندمدت، تعریف نظام جامع ارزشیابی و کنترل، شناسایی روش‌ها و فرآیندهای توسعه ورزش، بازسازی ساختار ورزش پارالمپیک و به‌روزرسانی قوانین و مقررات، علم ورزش و ... اقتباس شد. براساس مفاهیم استخراج‌شده چنین به نظر می‌رسد که دو کد محوری میزبانی رویدادهای بین‌المللی ورزش معلولان و ساختار و سازماندهی ورزش پارالمپیک می‌توانند در دسته‌بندی عامل دیدگاه راهبردی در مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول به عنوان کدهای اساسی پذیرفته شوند.

جدول ۲: نتایج کدگذاری

کد انتخابی	کد محوری	کد باز
استعدادیابی	تربیت مربیان و	سیستم تربیت و پرورش مربی
	استعدادیابان متخصص	توانمندسازی مربیان تخصصی ورزش معلولان
	ورزش معلولان	بکارگیری مربیان متخصص
		توسعه و طراحی سیستم استعدادیابی ساختارمند

برگزاری دوره‌های علمی ورزشی بین‌المللی	
داشتن یک پروفایل استعدادیابی صحیح و علمی دستیابی به	
ورزش پارالمپیک	
شروع فرآیند استعدادیابی از سنین پایین	
ارتقای سطح تکنیک‌ها	
طراحی برنامه‌های ورزشی متناسب با فیزیولوژیک آن‌ها	
توسعه و بهبود سلامت روانی و اجتماعی معلولان از طریق	
ورزش	
همگانی‌سازی ورزش	ارتباطات فراسازمانی در توسعه ورزش معلولان
معلولان در جامعه	ویژگی‌های جسمانی افراد
حمایت اجتماعی	سیاست تربیت‌بدنی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
	مشارکت نهادهای محلی و منطقه‌ای
	بهبود رفاه و عدالت اجتماعی
	ایجاد پذیرش اجتماعی در جامعه
حمایت ورزشی	حمایت‌ها و تشویق خانواده‌ها
	رسانه به عنوان یک عامل حمایتی
	اهدای هدایا و جوایز
	استانداردسازی اماکن
تسهیلات حمایتی و	بهبود تجهیزات و امکانات ورزش معلولان
امکانات ورزشی	سیاست‌های حمایتی از ورزشکاران پارالمپیک
حمایت مالی	بهبود منابع درآمدی ورزشکاران پارالمپیک
	پایش سلامت مستمر ورزشکاران
	برنامه و تمرینات ورزشی متناسب با ورزش معلولان
راهبردهای بازاریابی	حمایت دستگاه‌های اجرایی از ورزش جانبازان و توان
ورزش معلولان	یابان

طراحی پارادایم کیفی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه ای ورزشکاران معلول

شکل ۱: ابعاد، مقوله‌ها و مفاهیم مرتبط با الگوی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول

بحث و نتیجه‌گیری

هدف کلی پژوهش حاضر، بررسی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول بود. یافته‌های پژوهش نشان داد که استعدادیابی عاملی موثر بر مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول است. در واقع، از دیدگاه شرکت‌کنندگان در این تحقیق، سیستم تربیت و پرورش مربی، توانمندسازی مربیان تخصصی ورزش معلولان، به‌کارگیری مربیان متخصص، توسعه و طراحی سیستم استعدادیابی ساختارمند، برگزاری دوره‌های علمی ورزشی بین‌المللی، داشتن یک پروفایل استعدادیابی صحیح و علمی دستیابی به ورزش پارالمپیک، شروع فرآیند استعدادیابی از سنین پایین و ارتقای سطح تکنیک‌ها می‌تواند در توسعه مسیر حرفه‌ای ورزشکاران پارالمپیک موثر باشد. در این راستا، شرکت در مسابقات معمولاً بخشی ضروری از حرفه پارا ورزشکار است و اغلب می‌تواند در مراحل پایه مسیرهای ورزشی شروع شود. بیشتر ورزشکاران با حضور در رقابت‌های ورزشی است که به عنوان یک استعداد بالقوه شناسایی می‌شوند. از این رو، مسابقات و مراحل استعدادیابی با شناسایی و پرورش پارا ورزشکاران مستعد مرتبط است. در واقع برگزاری رویدادهای ورزشی منجر به توسعه برنامه‌های استعدادیابی ساختاریافته می‌شوند تا مربیان را برای شناسایی پارا ورزشکاران با استعداد و ترویج مسابقات ملی برای ایجاد مجموعه‌ای از پارا ورزشکاران برای استعدادیابی آماده کنند. علاوه بر این، با ایجاد سیاست‌هایی که «هدف ایجاد فرآیندهای مبتنی بر شواهد برای شناسایی استعدادهای جدید با توجه به انواع مختلف معلولیت باشد»، می‌تواند منجر به توسعه ورزش پارالمپیک شود که این امر مستلزم داشتن مربیان دارای دانش ویژه معلولیت با تخصص برای شناسایی پارا ورزشکاران مستعد است" و مسابقات در سطح ملی جایی است که بیشتر این استعدادها شناسایی می‌شوند و باید در برنامه راهبردی یک کشور اولویت‌بندی گردند. در این راستا، پاتاتاس و دیگران (۲۰۲۰) پژوهشی با عنوان «مدیریت ورزش معلولان: بررسی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه‌ای ورزشکاران پارالمپیک» انجام دادند. بر اساس تئوری‌های معلولیت و ادبیات مربوط به سیاست ورزش نخبگان، یک پروتکل مصاحبه در مورد ابعاد و اصول سیاست برای حمایت از توسعه پارا ورزشکاران ایجاد شد و با ۳۲ ذینفع کلیدی در زمینه ورزش پارالمپیک برزیل مصاحبه شد. داده‌ها نشان داد که ارائه مربیگری و آموزش به‌عنوان یک عامل سیاست‌گذاری و مربیان دارای دانش ویژه معلولیت به‌عنوان ذینفع، بیشترین تأثیر را در تمام مراحل حرفه‌ای پارا ورزشکاران دارند. سیستم طبقه‌بندی به‌عنوان یک عامل اختصاصی پاراسپرت ظاهر شد که می‌تواند توسعه مشاغل پارا ورزشکاران را تسهیل یا مهار کند و بر اجرای سیاست‌ها

طراحی پارادایم کیفی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه ای ورزشکاران معلول

تأثیر بگذارد. نویسندگان پیشنهاد می‌کنند که درک مفهوم معلولیت زمانی ضروری است که ذینفعان به طور راهبردی فکر کنند و اصول مدیریت را با زمینه‌های ورزشی توانا تطبیق دهند. بنابراین، قرار دادن ناتوانی در تصمیم‌گیری خط‌مشی می‌تواند تفکر، عمل و رفتار سیاست‌گذاران، مربیان و مدیران ورزشی را بهبود بخشد و منجر به ارائه کارآمدتر حرفه‌ای پارا ورزشکاران موفق شود. بنابراین، یافته‌های این بخش با نتایج تحقیق پاناتاس و دیگران (۲۰۲۰) همسوست.

حمایت مالی به عنوان عاملی موثر بر مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول در این پژوهش یافت شد. حمایت دستگاه‌های اجرایی از ورزش جانبازان و توان‌یابان، تدوین راهبردهای تخصصی بازاریابی ورزش معلولان، مشارکت نهادهای مرتبط و مسئول توسعه ورزش معلولان و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی از مهمترین کدهای مرتبط با بخش حمایت مالی از دیدگاه شرکت‌کنندگان هستند که می‌تواند منجر به توسعه مسیر حرفه‌ای ورزشکاران پارالمپیک شود. حمایت مالی برای پارا ورزشکاران نخبه ضروری است تا بر روی آنها تمرکز کنند و خود را منحصراً به حرفه ورزشی خود اختصاص دهند. در مرحله نخبگان که طولانی‌ترین مرحله مسیر پارا ورزشکار است، «حمایت مالی نه تنها برای سرمایه‌گذاری در ساختار تیم، پرسنل واجد شرایط، شرکت در مسابقات، امکانات آموزشی و تجهیزات، بلکه برای سرمایه‌گذاری در دوره‌ها نیز مهم است و آموزش مربیان برای بهبود روش‌های آموزشی و برای کلاس‌بندی کردن برای اطمینان از کلاس بندی ملی ضروری است.

حمایت ورزشی نیز عاملی موثر بر مسیر حرفه‌ای ورزشکاران معلول به دست آمد. بهبود رفاه و عدالت اجتماعی، ایجاد پذیرش اجتماعی در جامعه، حمایت‌ها و تشویق خانواده‌ها، رسانه به عنوان یک عامل حمایتی، اهدای هدایا و جوایز، استانداردسازی اماکن، بهبود تجهیزات و امکانات ورزش معلولان، سیاست‌های حمایتی از ورزشکاران پارالمپیک، بهبود منابع درآمدی ورزشکاران پارالمپیک، پایش سلامت مستمر ورزشکاران، برنامه و تمرینات ورزشی متناسب با ورزش معلولان. حمایت ورزشی از ورزشکاران توسط خانواده‌ها و سازمان‌های ذیربط می‌تواند نقش مهمی در مسیر توسعه حرفه‌ای ورزشکاران پارالمپیک ایفا کند؛ به عبارتی دیگر، ارائه تسهیلات ویژه برای ورزش پارالمپیک چه از لحاظ سخت‌افزاری در حوزه تجهیزات ورزشی و تجهیزات تمرینی و چه از لحاظ فراهم آوردن تیم فنی متخصص برای ورزشکاران می‌تواند منجر به بهبود مسیر حرفه‌ای ورزشکاران شود. در این راستا، پاناتاس و دیگران (۲۰۲۰) پژوهشی با عنوان «مدیریت ورزش معلولان: بررسی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه‌ای

ورزشکاران پارالمپیک» انجام دادند. بر اساس تئوری های معلولیت و ادبیات مربوط به سیاست ورزش نخبگان، یک پروتکل مصاحبه در مورد ابعاد و اصول سیاست برای حمایت از توسعه پارا ورزشکاران ایجاد شد و با ۳۲ ذینفع کلیدی از زمینه ورزش پارالمپیک برزیل مصاحبه گردید. داده ها نشان داد که ارائه مربیگری و آموزش به عنوان یک عامل سیاست گذاری و مربیان دارای دانش ویژه معلولیت به عنوان ذینفع، بیشترین تأثیر را در تمام مراحل حرفه ای پارا ورزشکاران دارند. سیستم طبقه بندی به عنوان یک عامل اختصاصی پاراسپرت ظاهر شد که می تواند توسعه مشاغل پارا ورزشکاران را تسهیل یا مهار کند و بر اجرای سیاست ها تأثیر بگذارد. نویسندگان پیشنهاد می کنند که درک مفهوم معلولیت زمانی ضروری است که ذینفعان باید به طور راهبردی فکر کنند و اصول مدیریت را از زمینه های ورزشی توانا تطبیق دهند. بنابراین، قرار دادن ناتوانی در تصمیم گیری خط مشی می تواند تفکر، عمل و رفتار سیاست گذاران، مربیان و مدیران ورزشی را بهبود بخشد و منجر به ارائه کارآمدتر حرفه ای پارا ورزشکاران موفق شود. بنابراین، یافته های این بخش با نتایج تحقیق پاتاناس و دیگران (۲۰۲۰) همسو است.

دیدگاه راهبردی در ورزش پارالمپیک بر مسیر حرفه ای ورزشکاران معلول تأثیر مثبت معنادار دارد. کسب موفقیت های ورزشی در عرصه های ملی و بین المللی، برگزاری رویدادهای ورزشی بین المللی، ارتقای حوزه سلامت و ورزش حرفه ای معلولان در سطح بین الملل، چشم انداز بلندمدت، تعریف نظام جامع ارزشیابی و کنترل، شناسایی روش ها و فرآیندهای توسعه ورزش، بازسازی ساختار ورزش پارالمپیک و بروز رسانی قوانین و مقررات، علم ورزش و ... از عواملی هستند که می تواند در تسهیل توسعه مسیر حرفه ای ورزش پارالمپیک بسیار موثر باشند. در واقع این بدان مفهوم است که وقتی متولیان ورزش پارالمپیک یعنی وزارت ورزش و کمیته پارالمپیک بتوانند با نهادهای سازشی رویکردهای راهبردی و بلندمدت در ورزش المپیک، مسیر حضور و موفقیت افراد را در ورزش پارالمپیک تسهیل سازند، مسیر حرفه ای ورزشکاران پارالمپیکی توسعه پیدا می کند. در این راستا، پاتاناس و دیگران (۲۰۲۰) پژوهشی با عنوان «مدیریت ورزش معلولان: بررسی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه ای ورزشکاران پارالمپیک» انجام دادند. بر اساس تئوری های معلولیت و ادبیات مربوط به سیاست ورزش نخبگان، یک پروتکل مصاحبه در مورد ابعاد و اصول سیاست برای حمایت از توسعه پارا ورزشکاران ایجاد شد و با ۳۲ ذینفع کلیدی از زمینه ورزش پارالمپیک برزیل مصاحبه گردید. داده ها نشان داد که ارائه مربیگری و آموزش به عنوان یک عامل سیاست گذاری و مربیان دارای دانش ویژه معلولیت به عنوان ذینفع، بیشترین تأثیر را در تمام مراحل حرفه ای

طراحی پارادایم کیفی عوامل سیاست ورزشی و ذینفعان موثر بر مسیر حرفه ای ورزشکاران معلول

پارا ورزشکاران دارند. سیستم طبقه‌بندی به‌عنوان یک عامل اختصاصی پاراسپرت ظاهر شد که می‌تواند توسعه مشاغل پارا ورزشکاران را تسهیل یا مهار کند و بر اجرای سیاست‌ها تأثیر بگذارد. بنابراین، یافته‌های این بخش با نتایج تحقیق پاتاتاس و دیگران (۲۰۲۰) همسوست.

با توجه به یافته تحقیق پیشنهاد می‌شود الگوهای بومی متناسب با نوع معلولیت و کلاس‌بندی هر رشته ورزشی از طریق کمیته ملی پارالمپیک به انجمن‌های مربوطه ابلاغ شود. همچنین به منظور توسعه ورزش پارالمپیک در سطح کشور از طریق توسعه ارتباطات فراسازمانی و نیز ارائه برخی مشوق‌ها جذب حامیان مالی را تسهیل سازند. همچنین به محققین آتی پیشنهاد می‌شود برنامه راهبردی مسیر ورزش حرفه‌ای ورزش پارالمپیک تدوین شود و موانع توسعه مسیر حرفه‌ای در ورزش ایران بررسی و اولویت‌بندی گردد.

منابع

- Andersen, Svein S. (ed.). (2015). **Managing elite sport systems: research and practice**. Routledge.
- Balyi, Istvan; Way, Richard; & Higgs, Colin. (2013). **Long-Term Athlete Development**. Human Kinetics.
- Bosscher, Veerle De; Shibil, Simon; Westerbeek, Hans; & Bottenburg, Maarten van. (2015). **Successful Elite Sport Policies: An international comparison of the SportsPolicy factors Leading to International Sporting Success (SPLISS 2.0) in 15 nations**". Meyer & Meyer Verlag.
- De Bosscher, Veerle; Shibil, Simon; Westerbeek, Hans; & van Bottenburg, Maarten. (2016). **"Convergence and Divergence of Elite Sport Policies: Is There a One-Size-Fits-All Model to Develop International Sporting Success?"** Journal of Global Sport Management, 1(3-4), 70-89. <https://doi.org/10.1080/24704067.2016.1237203>
- Dowling, Mathew; Brown, Phil; Legg, David; & Beacom, Aaron. (2018). **"Living with imperfect comparisons: The challenges and limitations of comparative paralympic sport policy research"**. Sport Management Review, 21(2), 101-113. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2017.05.002>
- Lemez, Srdjan; Wattie, Nick; Dehghansai, Nima; & Baker, Joseph. (2020). **"Developmental pathways of Para athletes: Examining the sporting backgrounds of elite Canadian wheelchair basketball players"**. Current Issues in Sport Science (CISS). https://doi.org/10.15203/CISS_2020.002
- Patatas, Jacqueline Martins; Bosscher, Veerle De; & Legg, David. (2018). **"Understanding parasport: an analysis of the differences between able-bodied and parasport from a sport policy perspective"**. International Journal of Sport Policy and Politics, 10(2), 235-254. <https://doi.org/10.1080/19406940.2017.1359649>
- Patatas, Jacqueline Martins; De Bosscher, Veerle; Derom, Inge; & De Rycke, Jens. (2020). **"Managing parasport: An investigation of sport policy factors and stakeholders influencing para-athletes' career pathways"**. Sport Management Review, 23(5), 937-951. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2019.12.004>
- Patatas, Jacqueline Martins; De Bosscher, Veerle; Derom, Inge; & Winckler, Ciro. (2022). **"Stakeholders' perceptions of athletic career pathways in Paralympic sport: from participation to excellence"**. Sport in Society, 25(2), 299-320. <https://doi.org/10.1080/17430437.2020.1789104>
- Shapiro, Deborah R.; & Pitts, Brenda G. (2014). **"What Little Do We Know: Content Analysis of Disability Sport in Sport Management Literature"**. Journal of Sport Management, 28(6), 657-671. <https://doi.org/10.1123/JSM.2013-0258>
- Sotiriadou, Kalliopi; Shilbury, David; & Quick, Shayne. (2008). **"The Attraction, Retention/Transition, and Nurturing Process of Sport Development: Some Australian Evidence"**. Journal of Sport Management, 22(3), 247-272. <https://doi.org/10.1123/jsm.22.3.247>
- Sotiriadou, Popi; & De Bosscher, Veerle (eds.). (2017). **"Creating high performing non- profit sport organisations"**. In *Understanding sport management: international perspectives*. Routledge, Taylor &

Francis Group.

- Storli, Lise; Aune, Morten Andreas; & Lorås, Håvard. (2022). “**Aspects of Developmental Pathways toward World-Class Parasport**”. *Sports*, 10(8), 123. <https://doi.org/10.3390/sports10080123>
- Tweedy, S. M.; & Vanlandewijck, Y. C. (2011). “**International Paralympic Committee position stand—background and scientific principles of classification in Paralympic sport**”. *British Journal of Sports Medicine*, 45(4), 259-269. <https://doi.org/10.1136/bjsm.2009.065060>
- Weissensteiner, Juanita R. (ed.). (2017). “**Working towards a viable ‘paradigm’ for better understanding and supporting the athlete pathway**”. In *Routledge handbook of talent identification and development in sport*. Routledge.